

AFB. 3. OTTAVIANO NELLI. OVERBRENGING VAN HET LICHAAM VAN ST. AUGUSTINUS, GUBBIO.

van stedelijk of gewestelijk verleden en milieu, anderzijds tot Baldassare Peruzzi, die én als bouwmeester én als schilder van Michelangelo geheel afhankelijk is. De inheemsche school van Siena had geen eigen mogelijkheden: arm aan vormen, bij het hiëratisch conventioneele van haar „Trecento” liefst blijvende en niet naar den geest zich vernieuwende, verdort zij tot een curiositeit en staat bloedeloos tegenover de Umbrische jonge kunst, die ontbot, die krachtige loten schiet, aan wie echt gevoel eigen is.

Van Ottaviano Nelli, over Alunno, Bonfigli en Fiorenzo di Lorenzo, tot Perugino, Pinturicchio en Rafaël voert een stijgende lijn van meest merkwaardige ontwikkeling *)

Men is gewoon te zeggen, te decreteren, dat de oude Umbrische schilderschoo' zich onder invloed van die van Siena ontwikkeld heeft. Dit is alleen in zoover juist als de

*) In den allerlaatsten tijd is voor de Umbrische kunst wat meer belangstelling ontstaan, vooral na de groote tentoonstelling te Perugia van 1907. Een boekje van Walter Rothes: *Anfänge und Entwicklungsgeschichte der alt-Umbrischen Malerschulen, ins besondere ihre Beziehungen zur früh-Sienesischen kunst. Ein Beitrag zur Geschichte der Umbrischen Malerei* (Strassburg 1908) is een oppervlakkig werkje vol onjuistheden, waarvan inhoud en omvang (84 blz.) omgekeerd evenredig zijn met de uitvoerigheid van den titel. — Walter Bombe, *Geschichte der Peruginer Malerei bis zu Perugino und Pinturicchio* (Berlin 1912) behandelt alleen Perugia; het is een zuiver historisch werk,

Umbrische kunst uit de XVe eeuw zich van de Sieneesche (en Florentijnsche) school niet geheel laat scheiden, maar daarmede ten deele samenhangt. Deze samenhang mag echter allerminst als een afhankelijkheid worden opgevat. De Umbrische school bezit, integendeel, zeer veel eigens, om te beginnen een eigen ontwikkeling. Eerst tegen het einde der XVe eeuw sluiten de gewestelijke scholen zich meer aaneen. In de Sixtijnse kapel zou men op het eerste gezicht niet zeggen, dat aan de wand-fresco's Umbriërs zoowel als Florentijnen medewerkten. Later, in den tijd der Hoog-Renaissance voegt alles zich nog meer samen tot een groote kunst, waar de Venetianen altijd het meest kenbaar zullen blijven.

Deze bijdrage heeft slechts ten doel op de beteekenis van enkele Umbrische kunstenaars wat meer licht te doen vallen, zonder de geschiedenis der schildersschool in haar geheel te schetsen. Daarbij zal ge-

gegrond op veel archivarisch materiaal door den schrijver verzameld. — De Deen Emil Jacobsen, *Umbrische Malerei des XIVen, XVen und XVIen Jahrhunderts. Studien in der Gemäldegalerie zu Perugia* (Strassburg 1914) beperkt zich te veel tot Perugia en is daardoor eenzijdig. Vgl. voorts B. Berenson, *The Central Italian painters of the Renaissance*, New-York, London 1909 en A. Venturi, *Storia dell' Arte Italiana VII, 1—2*, Milano 1911—'13. Er zijn verder tal van Ital. tijdschriftartikelen (zie de opgave bij Jacobsen). Verscheidene Fransche en Engelsche boeken handelen over de Umbrische steden en over het landschap. Over Assisi bestaat een uitvoerige bijzondere literatuur.